

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ВІЙСЬКОВО-ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра загальновійськових дисциплін**

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
для проведення практичного заняття № 2
з навчальної дисципліни
"Основи військового управління (у т.ч. штабні процедури НАТО)"

Модуль 1. Теоретичні основи військового управління.

Тема 1. Основні категорії та принципи військового управління.

Заняття 4. Практичне заняття 2. Принципи військового управління видатних полководців.

Навчальна та виховна мета:

1. Дати курсантам систематизовані основи наукових знань з питань практичного заняття.
2. Сконцентрувати увагу на найбільш складних і вузлових питаннях практичного заняття.
3. Стимулювати у курсантів активну пізнавальну діяльність по питаннях практичного заняття.
4. Сприяти формуванню у курсантів творчого мислення.
5. Розкрити практичний досвід по вивченню питань практичного заняття з урахуванням досвіду сучасних військових конфліктів та ООС.

Навчальні питання та розрахунок часу:

№ з/п	Навчальні питання	Час	Примітка
I	Вступ	5 хв.	СР
II	Основна частина	70 хв.	120хв.
	1. Основні загальні принципи менеджменту та військового управління.	70 хв.	120хв.
III	Заключна частина	5 хв.	

Час: 2 години.

Місце: аудиторія НЮУ

Навчальні групи: 1, 2 групи 1-го курсу (магістри) військово-юридичного інституту.

Навчально-матеріальне забезпечення:

Інфокус, ноутбук, схеми, плакати, указка, дошка, крейда.

Навчальна література:

1. Методичні рекомендації з планування та організації бою за стандартами НАТО (штаб, бригади (батальйону) та їм рівних. Жовтень 2020.
2. Методичні рекомендації роботи штабного офіцера тактичної ланки. Жовтень 2019.
3. Настанова з оперативної роботи органів військового управління Збройних Сил України. – К.: МОУ, 2022.
3. Основи військового управління. Навчальний посібник. – Харків: НЮУ ім. Ярослава Мудрого», 2012.
4. Основи військового управління. Навчальне - методичний посібник. – Харків: 2015.
6. Стаття. Куртов А.І., С.М. Іващенко. Аналіз підходів до формування оптимального стилю управлінської роботи юрисконсульта військової частини під час повсякденної діяльності. SCIENTIFIK RESEARCH IN XXI CENTURY. SCIENTIFIK COLLECTION «INTERCONF». Міжнародний збірник наукових праць. XII. Оттава, Канада. 2022. – Вип. 116 (434). –

18.07.22.

7. Стаття. Куртов А.І., С.М. Іващенко. Обґрунтування методики основ управління підрозділом військової організації під час бойових дій з урахуванням стандартів НАТО. **INDEX COPERNICUS. RECENT ADVANCES IN SCIENTIFIC WORLD. SCIENTIFIK COLLECTION «INTERCONF».** Міжнародний збірник наукових праць. III. "SCIENTIFIC TRENDS AND TRENDS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION". Умео, Швеція. 2022. – Вип. 121 (385). – 20.02.23.

ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ.

I. Вступ.

1. Перевірити наявність у курсантів навчальної літератури, зошитів.
2. Довести до курсантів тему заняття, навчальні питання, навчальні і виховні цілі заняття та план його проведення.
3. Нагадати курсантам завдання, яке було дане їм раніше на підготовку до заняття.
4. Перевірити готовність курсантів до заняття.

II. Основна частина.

Методика проведення заняття:

1. Оголошується питання заняття.
2. Оголошується оперативний час.
3. Всі курсанти ставляться в посаду командира (начальника) відповідного підрозділу.
4. Видається завдання за № .
5. Виділяється час на підготовку доповіді за завданням на поставленій посаді.
6. Заслуховують доповіді 2 – 3 курсантів.
7. По кожній доповіді заслуховують інші курсанти, які доповнюють доповідь або відзначають помилки, недоліки.
8. Викладач при необхідності розбирає і доповнює доповідь, а також приводить кафедральний варіант доповіді і підводить остаточний підсумок по відробітку питання заняття.

III. Заключна частина.

1. Підвести підсумки заняття.
2. Відмітити кращі відповіді.
3. Надати завдання на самостійну підготовку.

I. ВСТУП

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Навчальне питання № 1. Основні загальні принципи менеджменту та військового управління.

Завдання 1.1. Вивчіть основні загальні принципи менеджменту та військового управління.

З аналізу принципів менеджменту та військового управління, проведеного в роботі [1, с.45 - 67] і на практичних заняття № 1 можна сформулювати основні принципи менеджменту та військового управління наступним чином.

1. Постановка цілі (завдання) діяльності.

2. Єдиноначальність. Сутність єдиноначальності полягає в тому, що керівник ланки військової організації користується правом одноосібного вирішення питань, що входять у його компетенцію. Пов'язано це з тим, що організація праці у військовій організації неможлива без найсуворішого підпорядкування всіх учасників трудового процесу волі однієї особи - керівника військової організації. Єдиноначальність як організаційно-правова форма управлінської діяльності відноситься до всіх рівнів від міністерства оборони до військової організації.

3. Колегіальність - це обговорення проблем і питань функціонування військової організації з фахівцями для вироблення об'єктивних управлінських рішень. При колегіальному обговоренні основних питань діяльності військової організації необхідно одно особисте розпорядництво, щоб не було тяганини та ухилення від відповідальності.

4. Принцип ієрархічності. Сутність цього принципу полягає в тому, що кожна посада в ієрархії управління наділяється певними правами, обов'язками і відповідальністю за виконання певних функцій. Жоден керівник не має права передати завдання з виконання тієї чи іншої функції через рівень управління, тобто не має права порушувати субординацію.

5. Принцип демократизації управління. Сутність даного принципу полягає в участі військовослужбовців в управлінні.

6. Принцип оптимального поєднання централізації і децентралізації. Сутністю цього принципу є необхідність вмілого використання в процесі управління єдиноначальності і колегіальності.

7. Поділ праці. Процес управління - сукупність робіт, що характеризуються технологічною однорідністю дій в системі управління. Це є умовою розчленування процесу управління на етапи і стадії, що виконуються працівниками різних професій і кваліфікацій.

8. Принципи мотивації. Це система мотивуючих факторів, які впливають на зацікавленість військовослужбовців у підвищенні якості та результатів праці. Чим ретельніше командири здійснюють вдосконалення системи заохочень і покарань, розглядаючи її з урахуванням непередбачених ситуацій, інтегруючи її в системі управління, тим ефективніше буде система мотивації.

9. Принцип лідерства. Для того щоб зрозуміти дію принципу лідерства, потрібно дати визначення понять «лідер» і «лідерство».

Лідер - провідний військовий керівник, який володіє високим рівнем знань, культури та інтелекту

Лідерство як специфічний тип відносин управління ґрунтується більше на процесі взаємодії в організації. На відміну від управління лідерство передбачає наявність у військовій організації послідовників, а не підлеглих.

10. Влада і відповідальність. Влада і відповідальність зв'язані між собою, причому остання є наслідком першої.

Володіти владою означає вміти впливати на людей, змінювати поведінку і ставлення людини або групи людей.

Таким чином, влада і маніпулювання нею є завданнями управління. І рахуватися з цим повинні і військові керівники, і підлеглі. Багатьом здається, що володіння владою - це прерогатива тільки військового керівника і має на увазі можливість нав'язувати свою волю незалежно від почуттів, бажань і здібностей підлеглого. Вплив і владу в рівній мірі залежать від особистості, на яку виявляється вплив, а також від ситуації і здібностей військового керівника.

11. Принцип науковості управління. Даний принцип передбачає найбільш ефективне виконання завдання на основі використання системи знань і досягнень науки і техніки.

При цьому апарат управління повинен бути простим, оперативним і високоефективним при найменших витратах на його утримання.

12. Принцип зворотного зв'язку. Якщо на основі принципу ієрархічності досягається стійкість системи управління, то завдяки принципу зворотного зв'язку забезпечується можливість здійснення постійного контролю за результатами її функціонування.

13. Принцип економічності. Сутність даного принципу полягає в ощадливому підході до витрачання матеріальних, грошових і людських ресурсів.

14. Принцип правильного підбору і розстановки кадрів. Цей принцип висуває вимоги до системи роботи з військовими кадрами, суть якого полягає в тому, щоб при підборі військових кадрів на посаду в максимальному ступені забезпечити відповідність їх об'єкту управління або займаної посади, тобто виявити наявність необхідних якостей у кандидата, які відповідають вимогам займаної посади.

Підбір кадрів здійснюється тільки за діловими якостями на основі професійного відбору та рекомендацій консультантів по військовим кадрам.

Дайте відповідь на наступні контрольні питання:

1. Доповісте основні загальні принципи менеджменту та військового управління.
2. Які додаткові принципи менеджменту та військового управління ви можете запропонувати?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

Обговорено та затверджено
на засіданні кафедри
від „_____” _____ 20__ р.
Протокол № _____

Професор кафедри

“ ___ ” _____ 20 _ р.

Анатолій КУРТОВ